

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

21 noiembrie 2018

mun.Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Elena Covalenco,

Judecători

Iurie Diaconu,

Liliana Catan,

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocatul Gamurari Victoria în numele părții vătămate Robu Alexandrina, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Centru, mun.Chișinău din 15 iulie 2016 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 noiembrie 2017, în cauza penală în privința inculpatului

Vieru Fiodor.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 28.06.2016 - 15.07.2016;

2. Instanța de apel: 14.10.2016 - 02.11.2017;

3. Instanța de recurs: 06.08.2018 - 21.11.2018.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun.Chișinău din 15 iulie 2016, Vieru Fiodor a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 186 alin.(5) Cod penal la 4 ani și 8 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 3 ani.

Acțiunea civilă a părții vătămate a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului acesteia să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

2. Prima instanță, examinând cauza în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a constatat că Vieru Fiodor, la 08 iunie 2016, în perioada de timp de la ora 08.30 până la 17.45, având scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, a pătruns prin geam în casa situată pe str-la xx, mun.Chișinău, de unde a sustras mai multe bunuri din aur și bani în sumă de 150 euro, echivalentul a 3369 lei, cauzându-i părții vătămate o pagubă materială în valoare totală de 127869 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul V.Gamurari în numele părții vătămate A.Robu, care a solicitat casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în prima instanță, totodată să fie anulată încheierea prin care a fost admisă cererea inculpatului de examinare a cauzei în temeiul art.364¹ Cod de procedură penală, cu examinarea cauzei în fond în procedură generală și pronunțarea unei hotărâri de condamnare, invocând că cauza penală a fost examinată în lipsa părții vătămate care nu a fost citată legal și nu a cunoscut despre desfășurarea ședinței; - instanța nu a pus în discuție cererea inculpatului privind examinarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală; - instanța nu a ținut cont de prevederile art.323 alin.(2) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecarea cauzei în prima instanță și instanța de apel se desfășoară cu participarea părții vătămate sau a reprezentantului ei; - nu au fost restituite toate bunurile sustrate, inclusiv banii; - de către instanță au fost încălcate prevederile art.33-55 Cod de procedură penală, deoarece nu a fost în ședința preliminară și nu a avut posibilitatea să se expună asupra dreptului de a recuza

instanța; - partea vătămată a fost lezată de dreptul de a putea solicita instanței aplicarea prevederilor art.326 alin.(2) Cod de procedură penală; - părții vătămate i-a fost lezată dreptul la un proces echitabil, fiindu-i îngădită posibilitatea de a depune obiecții și cereri la prezentarea materialelor și finisarea urmăririi penale, inclusiv și în proces la ședința preliminară.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 noiembrie 2017, a fost admis apelul declarat de avocatul V.Gamurari în numele părții vătămate A.Robu, casată parțial sentința, inclusiv din oficiu și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care F.Vieru a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 186 alin.(4) Cod penal la 4 ani și 8 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probațiune de 3 ani. În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a constatat că acțiunile inculpatului urmează a fi reîncadrate din prevederile art.186 alin.(5) în cele ale art.186 alin.(4) Cod penal, deoarece, potrivit modificărilor operate în art.126 Cod penal, prin Legea nr.207 din 29.07.2016, se consideră proporții mari valoarea bunurilor sustrase, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei, iar proporții deosebit de mari sunt valoarea bunurilor sustrase, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane, care depășește 40 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei. Astfel că, conform hotărârii Guvernului nr.879 din 23.12.2015 a fost aprobat quantumul salariului mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul 2016, care constituie 5050 lei. Prin infracțiunea comisă, inculpatul a cauzat părții vătămate un prejudiciu material în valoare totală de 127 769 lei, mărime care, raportată la art.126 alin.(1) Cod penal, constituie daune în proporții mari.

În acest context, instanța de apel a ținut cont de efectul retroactiv al legii și a recalificat acțiunile inculpatului, constatând că:

Vieru Fiodor, la 08 iunie 2016, în perioada de timp de la ora 08.30 până la 17.45, având scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, a pătruns prin geam în casa situată pe str-la xx, mun.Chișinău, de unde a sustras mai multe bunuri din aur, argint și bani în sumă de 150 euro, cauzându-i părții vătămate xx o pagubă materială în proporții mari, în valoare totală de 127869 lei.

Astfel, instanța a calificat acțiunile inculpatului în baza art.186 alin.(4) Cod penal ca furt, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, prin pătrundere în încăpere, cu cauzarea de daune în proporții mari.

În motivarea soluției date instanța de apel a indicat că, probele cercetate de prima instanță, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, confirmă vinovăția inculpatului F.Vieru în comiterea infracțiunii imputate, fiind bazată pe declarațiile părții vătămate, însăși a inculpatului date atât la urmărirea penală, cât și în cadrul cercetării judecătorești, a martorilor L.Castraveț, Gh.Nicolaev, cât și prin actele cauzei - procesele-verbale de cercetare la fața locului din 08.06.2016; de percheziție din 16.06.2016; de examinare a obiectelor din 20.06.2016 și 22.05.2016 a CD-lor cu înregistrările video; - ordonanțele și procesele-verbale de ridicare din 15.06.2016 și 20.06.2016, acțiunile acestuia urmând a fi încadrate în baza art. 186 alin.(4) Cod penal.

La stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța de apel, ținând cont de prevederile art.7, 61, 75 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care face

parte din categoria celor grave, de persoana inculpatului, care pentru prima dată este tras la răspundere penală, de circumstanțele atenuante prezente în cauză, că bunurile sustrase din aur și metale prețioase au fost restituite părții vătămate, fapt confirmat prin recipisa de primire, a ajuns la concluzia că corijarea și reeducarea acestuia este posibilă fără izolarea lui de societate, cu aplicarea art.90 Cod penal, stabilindu-i o pedeapsă echitabilă în raport cu fapta comisă.

Totodată, instanța de apel a considerat nefondate argumentele invocate în apel, precum că cauza urmează a fi remisă la rejudecare în prima instanță, pe motiv că cauza a fost examinată în lipsa părții vătămate care nu a fost legal citată, nu a cunoscut despre desfășurarea ședinței, astfel neavând posibilitatea să se expună asupra dreptului de a recuza instanța, or, circumstanțele invocate nu se regăsesc printre cele indicate pentru casarea sentinței.

Rejudecarea de către instanța a cărei hotărâre a fost anulată se dispune numai atunci când: - nu a fost citat inculpatul; - nu i s-a asigurat dreptul la interpret; - nu a fost asistat de un avocat sau au fost încălcate prevederile art.33-35. Însă, astfel de circumstanțe, ce ar servi drept temei pentru casarea sentinței cu remiterea cauzei la rejudecare, nu se regăsesc, în speță, cauza a fost examinată în prezența inculpatului, în baza probelor cercetate în cadrul urmăririi penale, conform art.364¹ Cod de procedură penală și careva drepturi ale inculpatului nu au fost încălcate.

Neîntemeiat a considerat instanța și motivul că partea vătămată nu a cunoscut despre desfășurarea ședinței, astfel nu a avut posibilitatea să se expună asupra dreptului de a recuza instanța, deoarece, potrivit telefonogramei, recipisei privind luarea de cunoștință cu materialele cauzei, precum și citației contrasemnata de către partea vătămată A.Robu (f.d.139, 141-142 vol.1), se constată că partea vătămată a cunoscut despre data ședințelor de judecată stabilite pentru 13.07.2016 și 14.07.2016, unde a făcut cunoștință cu materialele cauzei și a cunoscut că inculpatul a depus cererea privind judecarea cauzei în ordinea prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, iar cererea de amânare depusă la 13.07.2016, fiind nemotivată, corect a fost considerată de prima instanță neîntemeiată, astfel just s-a dispus examinarea cauzei în lipsa părții vătămate, or, inculpatul se afla în stare de arest, iar examinarea cauzei în ordinea prevăzută de norma sus menționată nu lezează drepturile părții vătămate, inculpatul recunoscând integral faptele comise și suma prejudiciului material cauzat prin infracțiune.

Totodată, instanța a indicat că în cadrul urmăririi penale, la 15.06.2016, partea vătămată a înaintat către inculpat acțiune civilă privind încasarea prejudiciului material în sumă de 127 869 lei și conform recipisei scrise personal de partea vătămată A.Robu, ultima a primit bijuteriile, care au fost anexate ca corpuri delictive, ridicate în cadrul urmăririi penale de la inculpat și de la casa de amanet (f.d.85 vol.1). Careva cerere de concretizare a acțiunii civile partea vătămată nu a înaintat, fapt ce a condiționat adoptarea unei hotărâri privind admiterea acțiunii civile în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

Lipsit de temei a considerat instanța de apel și invocarea, precum că partea vătămată a fost lezată de dreptul său de a solicita instanței aplicarea prevederilor art.326 alin.(2) Cod de procedură penală, deoarece norma dată - modificarea acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei, este exclusiv de competența procurorului, iar instanța din oficiu nu este în drept să restituie cauza procurorului după cum solicită apelantul.

5. Împotriva hotărârilor judecătorești a declarat recurs ordinar avocatul V.Gamurari în numele părții vătămate A.Robu care, invocând temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.5), 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora cu dispunerea rejudecării cauzei în prima instanță, pe motiv că cauza a fost examinată în lipsa sa, ea nefiind citată legal; - în

cadrul ședinței din 13.07.2016 instanța a admis cererea inculpatului de examinare a cauzei în procedură simplificată, necătând că o astfel de cerere urmează să fie pusă în discuție cu participarea tuturor participanților la proces; - partea vătămată după cum rezultă din ședința din 14.07.2016 a comunicat că nu este în posibilitate de a se prezenta, fiind depusă o cerere de amânare a ședinței, însă instanța a examinat cauza în lipsa ei; - potrivit art.293 alin.(1) Cod de procedură penală, procurorul urma să aducă la cunoștință părții vătămate despre finisarea urmăririi penale și să prezinte materialele urmăririi penale, fapt care nu a fost efectuat, inclusiv acest drept procesual nu a fost constatat nici de instanța de judecată; - la materialele cauzei există cererea de înaintare a acțiunii civile și procesul-verbal de recunoaștere în calitate de parte civilă, astfel potrivit recomandării nr.29 referitor la judecarea cauzelor penale conform art.364¹ Cod de procedură penală, legiuitorul a prevăzut anumite drepturi și pentru partea vătămată, prin urmare instanța nu putea să examineze acțiunea civilă în lipsa părții civile.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținând cont de opinia procurorului expusă în referință, care a solicitat declararea inadmisibilității recursului ca fiind vădit neîntemeiat, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestuia din următoarele considerente.

Conform prevederilor art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Potrivit textului recursului, recurentul invocă ca temei de casare a deciziei instanței de apel art.427 alin.(1) pct.5), 6) Cod de procedură penală, care stipulează că, hotărârea instanței de apel conține o eroare de drept atunci când cauza a fost judecată în prima instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, or instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, sau hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Analizând temeiurile invocate de autorul recursului la situația în cauză, Colegiul penal constată că acestea nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, care ar fi temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei instanței de apel.

Colegiul penal constată că partea apărării în recursul ordinar invocă aceleași motive ca și în apel, expuse la pct.3 al prezentei decizii, în care își exprimă dezacordul cu faptul că cauza a fost examinată în lipsa părții vătămate care nu a fost legal citată și nu a cunoscut despre desfășurarea ședinței, că prima instanța neîntemeiat a admis cererea inculpatului de examinare a cauzei în procedură simplificată, că deși partea vătămată a depus cerere de amânare a ședinței de judecată instanța a examinat cauza în lipsa acesteia, că prima instanța nu putea în lipsa părții civile să examineze acțiunea civilă.

Instanța de apel, după cum rezultă din partea descriptivă a hotărârii, respectând prevederile art.414 alin.(5) Cod de procedură penală, s-a pronunțat argumentat și detaliat asupra motivelor invocate în apel expuse supra, în urma căreia a conchis că prima instanță just a dispus judecarea cauzei în lipsa părții vătămate. Argumentele instanței de apel la adoptarea soluției în cauză, în virtutea corectitudinii lor, întru evitarea repetărilor inutile, sunt însușite și de instanța de recurs, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO cauza Albert vs România, hotărârea din 16.02.2010, unde Curtea statuează că art.6§1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument în parte (cauza Van de Huk vs Olanda, hotărârea 19.04.1994), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil

necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În același timp, instanța de recurs, reținând motivele invocate în recurs, observă că, în esență, partea apărării pretinde, precum că prin admiterea cererii inculpatului de a judeca cauza în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, partea vătămată a fost privată de drepturile sale, care ar fi inerente în cazul judecării cauzei în procedură generală.

Instanța de recurs, în acest context relevă că, prin Recomandarea nr.R (87)18 Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a încurajat statele membre să ia măsuri care vizează simplificarea procedurilor judiciare ordinare prin recurgerea la procese accelerate, care includ hotărâri sumare, înțelegeri extrajudiciare, acorduri de recunoaștere a vinovăției și judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Astfel că, examinarea cauzei penale în procedură simplificată este un instrument care oferă avantajul soluționării cu celeritate a cauzelor penale atunci când inculpatul recunoaște în totalitate săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și solicită ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a afirmat că, atunci când o acuzație penală împotriva inculpatului este stabilită printr-o formă prescurtată de examinare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință (cauza Scoppola vs Italia, hotărârea din 17.09.2009, § 135).

Cu toate acestea, Curtea Europeană a subliniat că renunțarea la anumite drepturi procedurale trebuie întotdeauna pentru a fi considerată eficientă în sensul Convenției, stabilită în mod neechivoc și însoțită de garanții minime, proporționale cu importanța acesteia. În plus, nu trebuie să contravină vreunui interes public important (Scoppola, citată supra, § 135-136, Poitrimol vs Franța, hotărârea din 23.11.1993, § 31 și Hermi vs Italia, hotărârea din 18.10.2006, § 73). Prin urmare, în partea ce ține de statutul părții civile în procesul penal, Curtea Europeană a statuat că art.6 § 1 din Convenție nu garantează dreptul la o „răzbunare privată”, nici pe cel de a intenta o *actio popularis* în scop de pedepsire a unei persoane (cauza Perez vs Franța, hotărârea din 12.02.2004).

Așa deci, în cadrul procedurilor judiciare simplificate minimul de garanții care poate fi acordat părții vătămate este: - dreptul de a fi informat referitor la condițiile procedurii simplificate, data, locul și ora ședinței de judecată în care se va examina cauza; - dreptul de a fi prezent în cadrul ședinței de judecată în care se va judeca cauza în baza probelor administrate în faza de urmărire penală; și factorul esențial - dreptul de a deveni parte civilă cu posibilitatea de a propune administrarea probelor.

Prin urmare, examinarea cauzelor penale în procedură simplificată nu exclude asigurarea unor garanții părții vătămate, una dintre acestea fiind recuperarea prejudiciilor cauzate prin infracțiunea săvârșită.

În conformitate cu art. 387 alin. (1) Cod de procedură penală, odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

În egală măsură, Curtea menționează că, în cazul în care instanța de judecată lasă acțiunea civilă fără soluționare în procesul penal, aceasta nu împiedică partea civilă să inițieze acțiunea civilă în ordinea procedurii civile. Mai mult ca atât, în conformitate cu prevederile art.85 alin.(1) lit.a) Cod de procedură civilă, acțiunea civilă, având ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului sau părții responsabile civilmente, exercitată în instanța civilă, este scutită de taxa de stat.

Astfel părțile vătămate devenite părți civile din procesele penale având posibilitatea de a-și recupera deopotrivă prejudiciul și în fața unei instanțe civile.

Generalizând cele menționate, și reținând că în cadrul urmăririi penale și nici pe parcursul judecării cauzei în prima instanță, partea vătămată/civilă nu a înaintat acțiune civilă, iar în cadrul urmăririi penale, potrivit recipisei scrise personal de A.Robu (f.d.85 v.1), aceasta a primit bejuteriile ce au fost recunoscute și anexate ca corpuri delictive, ridicate în cadrul urmăririi penale de la inculpat și amanet, instanța motivate a concluzionat a admite, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.

Referitor la temeiul invocat de recurent, că instanța a examinat cauza în lipsa părții vătămate, Colegiul penal atestă că, deși a fost depusă cererea de amânare a judecării cauzei de către partea vătămată, însă instanța având obligația de a judeca cauza într-un termen rezonabil, cu respectarea dreptului inculpatului, față de care era aplicată măsura preventivă, întemeiat a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa părții vătămate și civile.

Totodată, prin stabilirea unor reguli speciale de procedură și prin aplicarea acestora în cazul recunoașterii săvârșirii faptelor indicate în rechizitoriu de către inculpatul care solicită ca judecata să se desfășoare în procedura simplificată, nu se aduce atingere esenței dreptului de acces liber la justiție al părții vătămate, fiind în conformitate cu prevederile art.20 combinat cu art.16 și 54 din Constituție.

Respins de instanță va fi și argumentul recurentului, precum că organul de urmărire penală nu a îndeplinit cerințele art.293 alin.(1) Cod de procedură penală, nu a adus la cunoștință părții vătămate despre finisarea urmăririi penale și nu i-a prezentat materialele urmăririi penale, deoarece într-adevăr, partea vătămată la terminarea urmăririi penale, are dreptul de a lua cunoștință de materialele cauzei penale și are posibilitatea reală să promoveze poziția sa activă la acea etapă. Întru respectarea cerințelor date, în instanța de judecată partea vătămată a luat cunoștință cu materialele cauzei la data de 13.07.2016, fapt consemnat de ultima în recipisă (f.d.141 v.1).

Concomitent, instanța de recurs consideră neîntemeiate și restul argumentelor invocate de apărare, precum că între declarațiile inculpatului și a martorului L.Castraveț sunt divergențe, că între inculpat și martorul Gh.Nicolaev urma a fi efectuată o confruntare, că însuși declarațiile inculpatului date la urmărirea penală sunt contradictorii, ceea ce duce la concluzia că au existat și alți coparticipanți la comiterea infracțiunii, pe motiv că partea vătămată a participat la mai multe acțiuni procesuale și, reieșind din drepturile și obligațiile sale, în conformitate cu normele Codului de procedură penală a avut dreptul de a contesta acțiunile procurorului sau organului de urmărire penală, fapt ce nu a fost făcut.

Conform art.432 alin.(2) pct.4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor declarate împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestora în cazul în care constată că sunt vădit neîntemeiate.

În acest context, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității recursului ordinar declarat de avocatul V.Gamurari în numele părții vătămate A.Robu, ca fiind vădit neîntemeiat.

În conformitate cu prevederile art.432 alin.(1)-(2) pct.4) Cod de procedură penală Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Gamurari Victoria în numele părții vătămate Robu Alexandrina, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 02 noiembrie 2017, în cauza penală în privința lui Vieru Fiodor, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 19 decembrie 2018.

Președinte

Elena Covalenco

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan